

ACTUALITATS

OPINIÓ

*La fam,
encara*

Josep M. Figueres *

Aquests dies una notícia escruixidora passa desapercibuda, potser només per la impotència d'una minoria, la indiferència d'una majoria i altres prioritats per part dels gestors, tècnics i polítics de la nostra societat. Les morts diàries, la meitat de nens, com si aquestes fossin més terribles per la consciència humana, a Somàlia han merescut unes ratlles enmig de l'ofec dels Jocs Olímpics, dels quals s'ha parlat de la roba dels atletes, dels seus àpats i, fins i tot, del "esforç" d'un d'ells que hi ha participat amb la mort recent del seu pare. Les "proeses" dels nostres temps. L'individualisme en ascens que farà que ni amb la nostra gana ens belluguem. Certament, hi ha drames en el nostre context, però la indiferència respecte a altres societats és que són, per ara, bosses de pobresa localitzades o individualitzades, no són tota una societat en crisi.

El fet, però, és que ens hem acostumat a veure la mort en diferit dels esquelets vivents que amb mala estructuració econòmica, governs corruptes, guerres endèmiques, calamitats naturals com la sequera crònica, etc., possibiliten un cúmul de desgràcies que són bàlsams per la crítica occidental, excuses pel nostre sistema de valors morals. No podem fer-hi res i ho contemplem com si fos un terratrèmol, una erupció volcànica. Ara les vacances plenes i la resta de l'agost serà la típica banalització, frivolitització, com passen les vacances els herois i heroïnes del nostre món..., les festetes de la *jet*, etc. En la cadena on tots som responsables hom asseverarà que el públic ho vol, i potser és veritat, però en la vida sempre hi ha una engruna per la compassió o la solidaritat. Amb el que ens sobra, malmetem o llencem, podrien viure altres nacions. I és en aquest raconet on veurem el reportatge sobre la nafra de la fam senyora d'un desert on l'única solució és l'acció internacional. La progressiva deterioració del marc ambiental i econòmic impossibilita que puguin haver-hi remeis des de la mateixa zona afectada. Només les organitzacions no governamentals i les esglésies tenen avui un punt d'atenció per aquests problemes vitals que esdevenen grinyols en la nostra maquinària rutinària. L'embranchida, però, que duem no ens permet escoltar aquests tons desajustats i tanmateix qui ho veu en viu torna esparverat com els alts càrrecs de l'ONU que es troben limitats a través dels seus organismes competents. Són veus per vendre productes sense mercat. Quan m'assabento d'aquestes vicissituds enmig de la indiferència ambiental és quan penso en la necessitat d'un govern mundial. Com a lector impenitent de ciència-ficció, penso en les grans fams medievals, també en els diversos sistemes polítics que pensadors i escriptors de fantasia futurista han previst pel futur. Malauradament ni els demògrafs o politicòlegs, ni els qui treballen la prospectiva, ni els crítics de narrativa imaginativa han sintetitzat aquests pensaments tot aportant reflexió al món desballestat d'avui. La fragmentació de la recerca, la proliferació de monografies en revistes especialitzades fa que existeixi un divorci creixent entre el que és la producció intel·lectual de nivell i el públic culte general. Només els sectors vinculats poden seguir els avenços que es fan en cada camp especialitzat.

Podem arribar a sospitar que la fam és només un episodi conjuntural fruit de calamitats naturals quan els mitjans de comunicació només parlen de la sequera; podem creure que és el resultat lògic d'un procés d'espoliació i derivat d'unes relacions econòmiques d'explotació com els clàssics dels anys seixanta: de Franz Fanon a Josué de Castro passant per Yves Lacoste. I mentrestant la plaga segueix fent de les seves, potser aquest sol ha esdevingut la cremor de pràcticament tota la flora, la manca d'aigua, la duresa de la costra del terreny..., tot un conjunt d'elements que es confabulen per desitjar la mort com a alliberament, la sortida del patiment per la buidor del més enllà o l'esperança de l'altre món. Diuen que el sol surt per tothom, però qui pensa a disposar d'una tonalitat bronzejadora sense patir càncer de pell difícilment podrà veure en el sol la monotonia d'un patiment sense possibilitats de variació, només l'espera d'una ajuda internacional..., i en el rerafons el fatalisme musulmà o el Déu ho vol o sempre ha estat així. I la joventut a la guerrilla i el conflicte militar agreujant les condicions de vida... Tanmateix ni el recurs a les migracions, amb les fronteres que separen Estats i impossibiliten desplaçaments humans, resta pels qui davant la mort farien una llarga marxa desesperada, la maratò de la supervivència. ■